

بررسی شاخص اخلاق حرفه‌ای درآموزه‌های اسلامیه عنوان مبنای فرهنگی اشتغال

رضا عباسی بختیاری^۱

^۱ دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تیران، اصفهان، ایران

چکیده

توسعه، ارتقای مستمر کل جامعه و نظام اجتماعی به سوی زندگی بهتر و انسانی‌تر معنا شده است (گیبل، ترجمه شهروز ۱۳۷۹). زمانی که فرهنگ یک جامعه پذیراس توسعه نباشد تحول در فرهنگ می‌تواند مقدمه‌ای برای توسعه در ابعاد گوناگون آن باشد (بزرگی، ۱۳۷). به‌عبارت‌دیگر اخلاق‌آوارزش‌های اخلاقی محور و رکن‌اصول است، عقاید پست‌وانه‌تشیب‌تداخلی‌آنبه حسابی آیندو احکام‌زمینه‌ضمان‌تاجرایب‌خارجی‌آنراهممی‌نمایند در این نگاره با استفاده از تحقیقات پیشین و منابع دست اول کتابخانه‌ای و بررسی آیات و روایات مربوط به اخلاق حرفه‌ای در اسلام و مبنای فرهنگی آن، به لزوم پایبندی افراد به اخلاق حرفه‌ای مهر تایید زده شد و راه دست‌یابی انسان‌ها را به وضعیت ایده‌آل، پیروی از اخلاق نبوی در سایه قرآن کریم شمرده شده است؛ همچنین در این مقاله دیدگاه اخلاقی غرب که بر پایه انسان‌محوری و مصلحت‌اندیشی است در مقابل دیدگاه اخلاقی و فرهنگی اسلامی که بر پایه خدا‌محوری و کمال‌طلبی است مورد بررسی و مقایسه قرار گرفت. با توجه به مضامین ناب اسلامی و احادیث و روایات زیادی درباره اخلاق حرفه‌ای و فرهنگ اسلامی، در کشور جمهوری اسلامی ایران می‌توان با تمسک به این اصول قدم به قدم به اهداف آرمانی منشور اخلاق حرفه‌ای و معنا‌بخشی به جهان‌پیشدن فرهنگ ناب اسلام نزدیک شد. در پایان چهار پیشنهاد کاربردی که می‌تواند برای تهیه و تدوین برنامه‌های فرهنگی اشتغال و اخلاق حرفه‌ای مد نظر مسئولین و مردم قرار گیرد، ارائه شد.

کلمات کلیدی: اخلاق حرفه‌ای - اسلام - اخلاق نبوی - نهج‌البلاغه - فرهنگ

۱- مؤلف مسئول: عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی تیران - اصفهان، تیران، دانشگاه آزاد اسلامی، معاون پژوهش و فن‌آوری، تلفن

۳۲۲۹۷۲۲ (+۹۸۱۳۳۲)، نمابر ۳۲۲۹۷۲۲ (+۹۸۱۳۳۲)، reza.abbasi.bakhtiari@gmail.com

مقدمه و مبانی نظری:

ایمان و تِلْكَانَت (۱۸۰۴-۱۷۲۴) اخلاق را براساس درست‌ی و یانادرست‌ی یقواعد، مبانی و اصول وردقضاوت قرار می‌داد.^۲ جرمینتام (۱۸۳۲-۱۷۴) بنیانگذار مظلومی‌گرایی، حصول بیشترین خوبیها را برای بیشترین افراد دنبال میکند و معیار خوب را لذت‌تلقی کرد و قابل‌سنجش می‌داند. جان استوارتمینی همانند بتنام در طبقه‌بندی‌های خود طبیعت‌گرایایی می‌گیرد. جان رالز آن چیز را خوبی می‌داند که منجر به نفع‌دین‌ها و عدالت‌ها در جامعه گردد.^۳ رابرت نوزیک عقیده دارد با قرار دادن نامکان نامساوی در اختیار افراد و وجود آزادی فردی، اخلاق را قوی‌تر می‌کند. هابرماس بر اخلاق گفت‌وگویی اخلاق‌گرایانه تأکید دارد که شیوه‌های عادلانه‌تر را شامل می‌شود.^۴ گفته می‌شود که اخلاق از منظر مذهب و فلاسفه مذاهب و نیز وظیفه‌محور است، زیرا مذهب بر یکسری احکام و دستورات اخلاقی تأکید می‌ورزند. گاهی، فضیلت‌گرایی نسبتی‌گرای اخلاقی را نیز در کنار غایت‌محور و قواعد‌محور مطرح می‌کنند. فضیلت‌گرایی یک مکتب اخلاقی است که موضوع را به شخصیت انسان پیوند می‌زند و نه به رعایت قواعد و دستورات عمل‌های معین؛ در این دیدگاه، اخلاق به معنای تقوید داشتن، مخلص بودن، صداقت داشتن و امثال آن می‌باشد.

اخلاق جمع «خلق» است و در لغت «خُلِقَ» و «خُلِقَ» از یک حروف مشترک تشکیل شده‌اند و محتوایی یکسان و همانند دارند. «خلق» به شکل ظاهری انسان و «خُلِقَ» به شکل فطری و نفسانی اشاره دارند و همان گونه که شکل ظاهری انسان صفات زشت و زیبا می‌گیرد شکل باطنی او نیز شامل این صفات می‌شود. طریحی در کتاب «مجموع البحرین» جلد پنجم می‌نویسد: «خُلِقَ در اصطلاح عبارت است از «ملکه نفسانی» و این کیفیت یا از «فضائل» است، مانند حلم، عفت و شجاعت، و یا از «ردائل» است، مانند کینه، ترس و بخل. اخلاق از صفات نفس است، نه صفت عقل، و نه صفت بدن؛ و در این جا مراد و منظور از نفس، همان نفس ناطقه است که انسان را از سایر حیوانات متمایز می‌کند. در روایات رسیده از ائمه معصوم علیهم‌السلام، هم از «محاسن اخلاق» سخن به میان آمده است، و هم از مکارم اخلاق. امام سجاد علیه‌السلام از پیامبر اعظم اسلام صلی الله علیه و آله نقل کرده که فرمودند: «بُعِثْتُ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ وَ مَحَاسِنِهَا» (من برای مکارم اخلاق مبعوث شده‌ام).

قرآن کریم که قانون اساسی و اساس قانونی ما مسلمانان است، در حقیقت، کتاب زندگی، کارآموزی و حیات‌طیبه است و پیامبر رحمت، حضرت محمد صلی الله علیه و آله نیز کار و اخلاق حرفه‌ای را مورد تأکید قرار می‌داد و خود به آن عمل کرد. آن چه از آیات قرآن کریم بهره‌برداری می‌شود این است که دست‌یابی به زندگی شایسته و سالم، در گرو بهره‌گیری از معارف آسمانی، تفکر، تعقل و فعالیت مثبت، دوراندیشانه و مفید است. خطوط کلی و شاهراه‌های وصول به زندگی مطلوب، شکوفا کردن بخشی از استعدادهای درونی و جامعه عمل پوشاندن به آن‌هاست.

۲. Guyer (۱۹۹۵)، p. ۳۱۸.

۳. Rawls (۱۹۷۵).

۴. Habermas (۱۹۹۴)، p. ۱۰۳.

به نظر می‌آید که محاسن اخلاق به رفتارهای پسندیده مربوط باشد و مکارم اخلاق به ملکات نفسانی نظر داشته باشد. اخلاق نفسانی و کرامت اخلاقی از ویژگی‌های بارز و برجسته پیشوایان معصوم علیهم السلام بوده است، در بسیاری از روایات، و از جمله دو حدیث مفصلی که از امام صادق و امام رضا علیهما السلام در کتاب «اصول کافی»، (کتاب الحجج، باب نادر) نقل شده است، به توصیف مقامات اخلاقی و روحانی امامان معصوم علیهم السلام پرداخته‌اند. خصوصیات که عقل و شرع، آن‌ها را برای پیشوا و امام معصوم امری حتمی و لازم می‌شمارد. در قرآن کریم، در مورد خصوصیات پیامبر عالی قدر اسلام صلی الله علیه و آله می‌خوانیم:

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ أَنْ يَقُولُوا ذُرِّيَّتِي خَالِقَةٌ غَيْرِيَّ ذُرِّيَّتِي وَأَنَا مَخْلُوقٌ غَيْرِيَّ﴾ (سوره آل عمران آمده است):

﴿وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ أَنْ يَقُولُوا ذُرِّيَّتِي خَالِقَةٌ غَيْرِيَّ ذُرِّيَّتِي وَأَنَا مَخْلُوقٌ غَيْرِيَّ﴾ (سوره آل عمران آمده است):

خداوند، تو با مردم نرم و مهربان گشتی، و اگر تند خو و سخت دل بودی، از پیرامونت پراکنده می‌شدند). از آیات و احادیث دیگر نیز می‌توان دریافت که اخلاق وجه لازم و مهم شخصیت انسانی افراد بوده و تأثیر آن به جنبه‌های حرفه‌ای و اجتماعی زندگی افراد و معنابخش‌بجهانی‌شدن فرهنگ ملی‌پُررنگ است. اولین انگیزه‌ای که در نظام توحیدی جمهوری اسلامی ایران به حرف و مشاغل جهت و هدف می‌دهد این است که شخصی که مسئولیت کارهای مردم را عهده‌دار می‌شود، از آن جا که مجری فرامین الهی است، هرچه بیشتر به مسئولیت خویش عمل نماید و به بندگان خدا خدمت کند، به همان نسبت اخلاق حرفه‌ای را در جهت تحقق اهداف عالی حکومت الهی و ارائه فرهنگ اسلامی و ایرانی به جهانیان بهتر ایفا نموده است؛ در این جا ذکر این نکته لازم است که انسان‌ها در خانواده و در نقش‌های پدر، مادر، خواهر و برادر نیز می‌بایست پایبند به اخلاق حرفه‌ای بوده و در چهارچوب و اصول آن حرکت نمایند. در این مقاله منظور و مراد از اخلاق حرفه‌ای تنها به رعایت آن در مشاغل اشاره نداشته و در تحلیل و تفسیر این مهم دامنه اخلاق به خانواده دانشگاه، مسجد و ... نیز گسترده شده است.

اخلاق حرفه‌ای و فرهنگ کار و اشتغال اکنون از گرایش‌های تحصیلی و علمی فراتر رفته و گسترده معرفتی وسیعی را به میان آورده است. تولد و رشد رشته‌های علمی فراوان در اخلاق حرفه‌ای معطوف به کارکنان و صنعتگران، حاصل دغدغه‌های اخلاقی در حرفه و عرضه نیازهای پژوهش حاصل از آن‌ها به دانشگاه‌ها است. اخلاق حرفه‌ای پیشینه‌ای بیش از ۳۰۰۰ سال در تمدن ایران باستان دارد و از منزلت اساسی در آموزه‌های اسلامی و جایگاه بنیانی در تمدن اسلامی برخوردار است. امروزه به جهت گستردگی مفهوم حرفه و ارتباطات متقابل که حرفه‌ها با هم دارند و همچنین چالش‌های فراوان برخاسته از جهانی شدن، اخلاق حرفه‌ای جایگاه راهبردی در محیط بین‌المللی کسب و کار به دست آورده است. در این نگاره ضمن بررسی مفهومی اخلاق و تعاریف آن، تأثیرات متقابل‌اش را بر حرف و

مشاغل و زمینه‌های بروز خودآگاهی‌های پدیدرگستره‌های فرهنگی‌نگاه آموزه‌های اسلامی بررسی می‌کنیم به همین منظور ضمن استفاده از منابع کتابخانه‌ای و فضای مجازی از احادیث معتبر و قرآن کریم جهت تفسیر و ارائه راهکارهای مناسب برای کشور جمهوری اسلامی ایران در راه جهانی شدن بهره برده شده است. در این میان سه امر نبود تعامل اثربخش بین سازمان‌های اجرایی و صنعتی با دانشگاه، کم بودن پژوهش‌های فرهنگ محور و اخلاق حرفه‌ای همچنین راهکارهای اسلامی در تحقق جامعه‌ای با پایبندی زیاد به اخلاق حرفه‌ای مورد بحث قرار گرفته است. اخلاق حرفه‌ای بر سبک ارتباطی معینی استوار است. روان‌شناسان، الگوی اثربخش ارتباطی را الگوی قاطعیت می‌نامند که از صداقت، صراحت، احترام اصیل متقابل و خود مختاری یا استقلال منتج می‌شود و الگوی سلطه‌گری، سلطه‌پذیری و پرخاشگری را که فاقد برخی از مؤلفه‌های یاد شده‌اند، غیر اثر بخش یا عبث می‌دانند. امروزه فلاسفه اخلاق در صدد برآمده‌اند بیشتر به مسائل و اموری بپردازند که کانون بحران‌ها و معضلات عملی اخلاق باشند. اصول و قواعدی نظیر عدالت ورزیدن، دروغ نگفتن، به حق حیات دیگران احترام گذاشتن و ... مقبول و مورد پذیرش عموم نظریه‌های هنجاری‌اند و در اخلاقی بودن آن‌ها اختلافی مشاهده نمی‌شوند.

پیوند اخلاق و اسلام:

می‌توان پیوند عنصر اخلاق و عنصر دیگر دین اسلام (عقاید و احکام) را به صورت دو گزاره ساده زیر ترسیم نمود.

- ۱- عقاید دینی نقش پیش‌تیبانی بر ایاستحکام مدرونی نظام اخلاقی دارند.
- ۲- احکام حقوقی و فقهی در اسلام از جایگاه هیجستیکی و فنی بر ایاستحکام بیرونی سازمان اخلاقی برخوردار هستند.

به عبارتی دیگر اخلاق ارزش‌های اخلاقی محور و رکن اصل است، عقاید پشتوانه‌تیبند اخلاقی‌اند.

آیند و احکام زمین‌ضمانت‌اجرایی‌خارجی‌آفراممی‌نمایند. جالب‌توجه است که پیامبر اسلام تصریح نموده که: «اسلام ماصولاً منطبق بر اخلاق پسندیده‌می‌باشد»^۷. از برخی آیات و روایاتی -

توان چنین برداشت کرد که اخلاق پسندیده و فرهنگ انسانی حتمی‌عیار و شاخص دین‌داری است. همچنین تصریح شده که محبوب - ترین افراد نزد خداوند آن‌ها هستند که بیشتر بتوجه ملاحظاتی اخلاقی‌دارند.^۸

بحث:

ترویج اخلاق حرفه‌ای بر مبنای اسلام بدون تحلیل آموزه‌های اخلاقی نهج‌البلاغه میسر نیست امام علی‌علیه‌السلام هم از تجربه دقیق رهبریت پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله بهره‌مند است و خود به عنوان مهم‌ترین و مؤثرترین کارگزار پیامبر گرامی اسلام، صاحب‌تجرب‌ه‌است و هم مدیریت سایر کارگزاران پیامبر صلی الله علیه و آله و همچنین مدیریت فلاسفه سه‌گانه را با تأمل تجربه کرده و هم خود به مدت پنج سال به رهبریت امت اسلامی با سعه صدر و

۷- ابن‌هندی (۱۹۸۵): الاسلام حسن‌خلق.

۸- احب‌عباد الله الی‌الله احسن‌مخلوقاً.

شکلیابی پرداخته است. مباحث فراوانی در اخلاق به طور کلی و اخلاق رهبریت، مدیریت و مناصب ویژه به طور خاص در نهج البلاغه مطرح گردیده است.

امام علی علیه السلام ملاک نهایی اخلاق را خدا می‌داند و به همین دلیل توصیه اساسی حضرت، به تقوا است. حضرت در مواضع مختلف به ویژه در نامه‌های اداری و دستورالعمل‌های حکومتی و مدیریتی به بیان دقیق وظایف کارگزاری خود پرداخته‌اند که مبین حقوق مردم و اهمیت رعایت آن است. حضرت در نامه به فرماندار مضر (محمد بن ابی بکر) پس از توصیه به رفتار با مهربانی و نرمی و با رعایت عدالت و تساوی نسبت به مردم می‌فرماید: «چرا که خداوند از شما بندگان درباره اعمال کوچک و بزرگ آشکار و پنهان خواهد پرسید»^۹. همچنین حضرت به اشعث بن قیس، فرماندار آذربایجان، در مورد استفاده ناروا از بیت‌المال هشدار داده و بیت‌المال را مال خدا می‌داند و می‌فرماید: «همانا پست فرمانداری برای تو وسیله آب و نان نبوده، بلکه امانتی در گردن توست، در دست تو اموالی از ثروت‌های خدای بزرگ و عزیز است و تو خزانه‌دار آنی»^{۱۰}.

پیامبر اسلام معجزاتی بسیار دارد برخی آن‌ها را افزون بر ۴۰۰۰ شمرده‌اند^{۱۱}. قرآن معجزه اول آنبزرگوار است که طی آیاتی به آن تحدی شده و ناتوانی خلق با آوردن ماندش نمایان گشته است. تحدی یعنی دعوت به معارضه و مبارزه. اکنون در پانزدهمین قرن نزول قرآن به سر می‌بریم، و تا کنون کسی نتوانسته است، به تحدی قرآن پاسخ مثبت دهد. (سوره اسراء آیه ۹۰، سوره بقره آیه ۲۱ و سوره هود آیه ۱۶ و سوره طور آیه ۳۳ و ۳۴).

﴿قُلْ إِنَّمَا أَدَّبْتُ الْقُرْآنَ بِأُذُنٍ مُّبِينٍ﴾ (سوره اسراء).

﴿قُلْ إِنَّمَا أَدَّبْتُ الْقُرْآنَ بِأُذُنٍ مُّبِينٍ﴾ (سوره بقره).

﴿قُلْ إِنَّمَا أَدَّبْتُ الْقُرْآنَ بِأُذُنٍ مُّبِينٍ﴾ (سوره هود).

﴿قُلْ إِنَّمَا أَدَّبْتُ الْقُرْآنَ بِأُذُنٍ مُّبِينٍ﴾ (سوره طور).

قطعاً اخلاق نبوی را باید اخلاق قدسی و الهی بشماریم و از ویژگی‌های اخلاق غربی پیراسته‌اش بدانیم. فیلسوفان اخلاق، میان اخلاق قدسی و اخلاق سکولار فرق گذاشته‌اند. اخلاق قدسی خدا محور و کمال طلب و اخلاق سکولار، انسان محور و مصلحت‌گر است^{۱۲}. وقتی سخن از اخلاق می‌گوییم باید توجه داشته باشیم که به قول آدموند برک^{۱۳}،

۹- رضی، سید شریف، نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی، نامه ۲۷.

۱۰- همان: نامه ۵.

۱۱- قمی، شیخ عباس، منتهی الآمال، ۱۳۳۱.

۱۲- صادقی، هادی، درآمدی بر کلام جدید، قم، چاپ اول، ۱۳۸۲، صفحه ۲۵۶-۲۶۰.

اخلاق در مشاغل را بر دوش داشته است^{۱۸}. شاید نقش رسانه‌ها در جهانی‌کردن این فرهنگ را با تاکید بر آموزه‌های اسلامی از بقیه هم پررنگ‌تر باشد.

وضعیت اخلاق حرفه‌ای در جهان صنعتی را در دو حوزه متمایز اما مرتبط می‌توان مورد بررسی قرار داد:

(۱) جایگاه اخلاق در حرفه: دغدغه‌های اخلاقی در حرفه با توسعه سازمانی در حرفه عجین شد. رشد سازمان‌های کسب و کار و به ویژه تولد سازمان‌های چند ملیتی، رقابت کشورها و شرکت‌ها برای حضور در بازارهای جهانی، مسائل اخلاقی سازمان‌ها را در دو محیط درونی و بیرونی توسعه داد، نگرش شرکت‌های موفق به اخلاق متغیر شد آن‌ها اخلاق را نه مانع کسب و کار بلکه مزیت و برتری رقابتی دانستند. اهمیت اخلاق حرفه‌ای در موفقیت سازمانی سبب سوء استفاده برخی از شرکت‌ها از آن برای فریب مشتری نیز شد. برخی دیگر اخلاق را صرفاً به کالای ویتروینی و نمایشی تبدیل کرده‌اند. اخلاق حرفه‌ای علاوه بر اقبال سازمان‌ها، مورد توجه نهادهای اجتماعی به ویژه سازمان‌های مردم‌نهاد^{۱۹} و نهادهای قانونی شد. با بررسی مفاهیم اسلامی در حوزه اخلاق حرفه‌ای کاملاً مشهود است که تمامی اسناد، احادیث و روایات با این موضوع که سازمان‌ها، صنایع و مشاغل از ذات زلال اخلاق حرفه‌ای سوء استفاده نمایند؛ کاملاً مغایر است. مضامین اسلامی وجود اخلاق حرفه‌ای در حرف و مشاغل را عاملی برای بهبود روند کارها، اشتراکات دینی و فرهنگی جهان‌پسندان و رضایت انسان‌ها از خدمات مشاغل می‌دانند.

(۲) گستره معرفتی اخلاق حرفه‌ای: نتیجه توسعه اخلاق پژوهی سبب رشد گرایش‌ها و شاخه‌های مختلف در گستره معرفتی اخلاق حرفه‌ای شد. تعامل سازمان‌ها و مراکز دانشگاهی مهم‌ترین عامل بالندگی گستره معرفتی اخلاق حرفه‌ای در جهان صنعتی است. امروزه کمتر حوزه‌ای از صنعت را می‌توان یافت که از دانش اخلاق حرفه‌ای معطوف به خود برخوردار نباشد.

البته ظهور و گسترش معاملات الکترونیکی در دهه‌ها و قرن ۲۱ و انجام معاملات فراوان اینترنتی، اهمیت موضوع را چند برابر کرده است. التزام به اخلاق در بازار گانیو کسبو کار نوعی اعتمادبو جو دمی آورد که خود سرمایه اجتماعی^{۲۰} و ارزشمند است.

نتیجه گیری:

مروری بر نهج‌البلاغه نشان داد، الگوی رفتار ارتباطی حاکم بر سیره حضرت علی علیه‌السلام و نیز الگوی رفتاری که ایشان به کارگزاران خود در مدیریت، نظارت و اجرا توصیه می‌کردند، قاطعیت در مفهوم جدید روان‌شناختی است. رفتار توأم با صداقت، صراحت و احترام اصیل متقابل و استقلال فردی همچنین پرخاشگری، سلطه‌گری و سلطه‌پذیری هرگز در سیره نظری و عملی آن حضرت ظهور نمی‌کند. بررسی و توصیف اخلاق نبوی و آموزه‌های اخلاقی در نهج‌البلاغه و اسلام و همچنین وضعیت اخلاق حرفه‌ای در جهان صنعتی بیانگر این واقعیت تلخ است که بر سر گنج

۱۸- فرامرز قوام‌لکی، احد و همکاران، اخلاق حرفه‌ای در تمدن ایران و اسلام، مقالات بخش چهارم، تهران، چاپ اول، زمستان ۱۳۸۶.

۱۹. NGO

۲۰- سرمایه اجتماعی (social capital) قبلاً صرفاً شامل سرمایه‌های بیزیکی‌پسند هبرایموراجتماعی (مانند، جاده‌ها و زیرساخت‌های عمومی‌مانند) می‌-

گردید، اما در حال حاضر به‌ویژه (از دهه ۱۹۹۰ به بعد) اموریاز قبیل اعتماد عمومی، مشارکت‌های مردمی، هنجارها و شبکه‌های اجتماعی‌ای را در بر می‌-

گیرد که با ایجاد همکاری و همگرایی، کارآمدی جامعه را افزایش می‌دهد.

از گدایی مرده‌ایم. عدم رشد اخلاق حرفه‌ای در مشاغل و سازمان‌ها، عدم تبیین الگوی حکومتدینیدر عصر جهانی‌شدن و توسعه‌نیافتگی آن به منزله دانش، عوامل فراوانی دارد، شناخت میراث غنی ما در اخلاق حرفه‌ای در اینهاآموزه‌های اسلامی ما را در توسعه این دانش ترغیب می‌کند و راه را به ما نشان می‌دهد. فقدان یا نقصان‌دغدغه‌های اخلاقی و فرهنگی در سازمان‌ها سبب شده است آن‌ها الزامات پژوهشی در اخلاق حرفه‌ای را به مراکز پژوهشی ارائه نکنند. شاید یکی از دلایل عدم تحقق کامل اهداف متعالی اخلاق حرفه‌ای در حرف و مشاغل کشور جمهوری اسلامی ایران در راه رسیدن به ایرانی فرهنگی و جهانی کم‌کاری محققان علوم انسانی به ویژه محققان اخلاق حرفه‌ای باشد. با توجه به مضامین ناب اسلامی و احادیث و روایات زیادی درباره فرهنگ و اخلاق حرفه‌ای، در کشور جمهوری اسلامی ایران می‌توان با تمسک به این اصول قدم به قدم به اهداف آرمانی منشور اخلاق حرفه‌ای و ایرانی فرهنگی نزدیک شد.

پیشنهادات:

- ۱- توجه به اخلاق حرفه‌ای و فرهنگ‌کسبوکار نه تنها در تقویت نهج‌ها یا اجتماعیمؤثر است بلکه می‌تواند بر کارآمدی عملکردهای سیستم‌ها و مدیریتی اقتصاد نیز بیافزاید. اخلاق حرفه‌ای و فرهنگ‌کسبوکار می‌تواند نوغانضباط و اعتماد در سیستم‌های تصمیم‌گیری ایجاد کند.
- ۲- اخلاق فرهنگ‌کسبوکار از منظر اقتصاد اسلامی هم‌بازار یا سبتر یا افزایش کارایی و هم‌خوددهد فیاست که باید محقق شود؛ زیرا اقتصاد اسلامی ضمنتوج هجدیبه‌کارآمدی، نهایتاً اخلاق‌محور است.
- ۳- در صورت التزام به اخلاق فرهنگ‌کسبوکار از منظر اسلام می‌فایا کند هاز صداقت، عدالت، اعتماد، رعایت استانداردها و کالایر بازار حاکم خواهد شد و این خود تضمین‌ماندیتفرهنگی، اقتصادی و اخلاقی در راستای افزایش کارایی در بلندمدت است.
- ۴- مدیران و کارفرمایان بخش خصوصی توانند با رعایت فرهنگ و اخلاق‌کسبوکار نو غیرابطهد و ستانهو مبتنی بر اعتماد متقابل را در محیط کار فراهم آورند که این ضامن ثبات مدیریتی و کارآمدی آن در میان مدت خواهد بود.

منابع:

- ۱- قرآن مجید.
- ۲- رضی، سید شریف، نهج البلاغه، ترجمه محمد دشتی، قم، موسسه فرهنگی تبلیغاتی امیرالمؤمنین، چاپ ۲۹، ۱۳۸۴.
- ۳- برک آدموند، اخبار فلسفه، سال اول، شماره ۴، تیرماه ۱۳۸۶.

۴- بهشتی، احمد، معجزه و شرایط زمان، مقالات و بررسی‌ها، دفتر ۷۶، پاییز و زمستان ۱۳۸۳، مقاله معجزه و شرایط متغیر زمان.

۵- فرامرز قراملکی، احد و همکاران، اخلاق حرفه‌ای در تمدن ایران و اسلام، تهران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی، چاپ اول، زمستان ۱۳۸۶.

۶- صادقی، هادی، درآمدی بر کلام جدید، کتاب طه، قم، چاپ اول، ۱۳۸۲.

۷- قمی، شیخ عباس، منتهی الآمال، کتاب‌فروشی علمیه الاسلامیه، ۱۳۳۱.

۸- فرامرز قراملکی، احد، اخلاق حرفه‌ای، تهران، نشر مجنون، ۱۳۸۳.

۹- فرامرز قراملکی، احد، سازمان‌های اخلاقی در کسب و کار، تهران، مرکز ملی مطالعات جهانی شدن، ۱۳۸۵.

۱۰- فرامرز قراملکی، احد، اسوه ساده زیستی در پرتو خطبه ۱۶۰ نهج البلاغه، تهران، وثوقی، ۱۳۷۶.

۱۱- دادگر، یدالله، اخلاق‌بازرگانی (وکسبوکار) از منظر اقتصاد و اقتصاد اسلامی، فصلنامه پژوهش‌های هشتاد و هفتم، شماره ۳۸، ۱۳۸۵.

